

NYTT FRA JUSS

DUGNAD OG FRIVILLIG ARBEID

– hvilke regler skal man forholde seg til?

Mange skianlegg er basert helt eller delvis på frivillig arbeid og dugnadsarbeid. Selv om bruk av dugnadsarbeid og frivillig arbeid er utbredt i Norge, er det ingen klare bestemmelser som regulerer slikt arbeid.

1. Kommer arbeidsmiljølovens bestemmelser til anvendelse også for frivillige som utfører dugnadsarbeid / frivillig arbeid?

Det følger av arbeidsmiljøloven § 1-2 at loven gjelder for «virksomhet som sysselsetter arbeidstakere». I henhold til loven vil det avgjørende være hvorvidt dugnadsaktiviteten som utføres kan anses som sysselsetting i lovens forstand. Videre om arbeidet som utføres for arrangementet/foreningen/organisasjonen må anses som virksomhet.

Utgangspunktet i henhold til gjeldende rett er nokså klar: den frivillige blir generelt ikke ansett som arbeidstaker. Det foreligger ingen arbeidsavtale som regulerer forholdet, og de frivillige mottar ikke ordinær lønn. De generelle bestemmelsene i arbeidsmiljøloven vil derfor i utgangspunktet ikke gjelde ovenfor frivillige.

Dugnad og frivillig arbeid anses likevel for å ligge i en gråsoner, der dugnadsarbeidets art og omfang er av betydning for om arbeidet likevel skal anses som sysselsetting. Særlig kan grensen være vanskelig å trekke dersom foreningen også har ansatte på ordinære arbeidsvilkår.

Selv om den enkelte frivillige i utgangspunktet ikke blir ansett som ansatt, er det en klar praksis at enkelte deler av arbeidsmiljøloven likevel kommer til anvendelse. Dette gjelder særlig arbeidsmiljølovens verneregler som skal verne arbeidstakernes helse, miljø og sikkerhet. Praksisen har ikke hjemmel i lov. Med bakgrunn i rettsavgjørelser hvor dette er tema, og det som ser ut til å være fast praksis fra Arbeidstilsynet (og som Politiet lener seg på hvis det skjer arbeidsulykker), må det likevel antas at arbeidsmiljølovens verneregler vil komme til anvendelse - uavhengig av om de frivillige kan anses som arbeidstakere eller ikke. Omfanget og bruken av dugnad bør derfor innarbeides i det ordinære HMS-arbeidet.

Om ansvar kan ilegges den enkelte forening vil bero på en konkret helhetsvurdering, der dugnadens aktivitet og sikkerhetsomfang er av særlig betydning.

Sett i lys av praksisen fra Arbeidstilsynet m.fl. bør foreningen også sjekke at de frivillige som stiller på dugnad er sikret gjennom foreningens ulykkesforsikringer, hvis en ulykke skulle inntre. Dessverre har vi erfaring med personer som skader seg under gjennomføring av dugnadsarbeidet.

2. GDPR

Mer som en reminder, men husk å implementere bruken av personopplysninger av personer som stiller på dugnad i de ordinære GDPR-vurderinger og -dokumentasjon.

3. Om plikt til å delta på dugnad etc.

Norges Idrettsforbund har utarbeidet noen retningslinjer og kjøreregler for dugnadsarbeid hva gjelder plikt til å delta, om medlemmer kan «betale seg ut» av dugnadsarbeid etc., se <https://www.idrettsforbundet.no/tema/retningslinjer/dugnad/>.

4. Register over reelle rettighetshavere

Som dere kanskje har fått med dere trådte lov om register over reelle rettighetshavere i kraft den 1. november 2021.

Merk at denne loven også gjelder for foreninger som er næringsdrivende eller for foreninger med regnskapsplikt.

Loven pålegger de foreningene som er omfattet av loven til å ha oversikt over hvilke fysiske personer som er reelle rettighetshavere i foreningen. Vi anta at for mange blir dette de som rent faktisk er medlemmer og som kan møte og stemme på årsmøter m.v. Merk imidlertid at det kun må registreres medlemmer som direkte eller indirekte kontrollerer mer enn 25% av foreningen. Med dette vil jeg anta at de fleste foreninger likevel ikke vil ha noe krav om å identifisere noen reelle rettighetshavere i foreningen.

Foreløpig er det ikke noen plikt til å melde inn til det offentlige hvem som er reelle rettighetshavere.

Tilbud på advokatbistand

Ta gjerne kontakt om du har spørsmål knyttet til temaene i denne artikkelen eller har øvrige spørsmål.

Alle medlemmer av Alpin og Fjell mottar en gratis første konsultasjon i alle typer saker. Erfaringsmessig vil dette være tilstrekkelig tid til å kunne foreta en første vurdering av saken og til å kunne gi råd om veien videre.

Vi kan bistå innen de fleste forretningsjuridiske områder hva gjelder bl.a. tilsyn, forsikring, kontraktsrett, arbeidsrett, selskapsrett, anskaffelser, tomtefeste, plan- og bygg, GDPR, markedsføring, finansiering, (retts)tvister etc.

Gjennom mange års samarbeid med Alpin og Fjell har vi omfattende bransjekunnskap og er godt kjent med de typiske bransjesakene.

Vi har gode kontakter i Norden og utlandet ellers og kan bistå i saker med internasjonal karakter, f.eks. ovenfor utenlandske leverandører eller samarbeidspartnere.

Med vennlig hilsen
advokat Espen Egseth
espen.egseth@nordialaw.com
Tlf.: +47 92 88 15 50 (mobil)